

สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
Intercultural Competence of Ethnic Novice Students
In Phrapariyattidhamma Schools

ธีรพงษ์ ยืนหมั่น^{1*} นันทิยา ดวงภูมเมศ¹ ธีรพงษ์ บุญรักษา¹ และขวัญจิต ศศิวงศาโรจน์¹
Teerapong Yuenman^{1*}, Nuntiya Doungphummes¹, Theeraphong Boonrugs¹,
and Kwanchit Sasiwongsaroj¹

¹ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม 73170

¹ Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, Nakhon Pathom, 73170, Thailand

* Corresponding: E-mail: Teerapong7880@hotmail.com

(Received: July 19, 2023; Revised: December 22, 2023; Accepted: January 4, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทักษะระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรม ทักษะระหว่างวัฒนธรรม และพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ที่มีความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับการศึกษาและระดับประโยคนักธรรม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาศัยโมเดลของเดียร์ดอร์ฟเป็นกรอบการวิจัย เก็บข้อมูลจากสามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ทั้งหมดปีการศึกษา 2564 จาก 4 โรงเรียน จำนวน 397 รูป ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test และสถิติ ANOVA ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สามเณรนักเรียนมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.47$) ซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.63$) และทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.52$) อยู่ในระดับสูง แต่มีความรู้ระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.39$) และทักษะระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.35$) อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า (1) สามเณรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน ไม่มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมในทุกด้านต่างกัน (2) สามเณรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมด้านพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่างกันและ (3) สามเณรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประโยคนักธรรมต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมในทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The purpose of this quantitative research was to study and compare the intercultural competences (intercultural attitudes, intercultural knowledge, intercultural skills, and intercultural communication behavior) of novice students in Phrapariyattidhamma Schools in Phayao Province with different ethnic groups, educational levels, and Dharma scholar levels. Deardorff's pyramid model of intercultural competence (2004) and process model of intercultural competence (2006) were employed as conceptual frameworks. A questionnaire was used to collect data from all novice students who were enrolled across four Phrapariyattidhamma Schools during the academic year 2021. This study encompassed a total of 397 participants. The statistics used for data analysis included descriptive statistics (frequency, percentage, average, and standard deviation) and inference statistics (independent sample t-test and one-way ANOVA). The result showed that the overall intercultural competence of novice students was at a high level ($\bar{x} = 3.63$), which consisted of the element of intercultural communication behavior ($\bar{x} = 3.63$) and intercultural attitude ($\bar{x} = 3.63$) which were at a high level, as well as intercultural knowledge ($\bar{x} = 3.63$) and intercultural skills ($\bar{x} = 3.63$) which were at a moderate level. Moreover, the hypothesis testing showed that (a) intercultural competence of novice students was not varied by different ethnic groups, and (b) intercultural communication behavior was varied according

to different educational levels, at a statistically significant level at 0.05. Similarly, (c) intercultural competence of novice students was varied according to different Dharma scholar levels, with a statistically significant level at 0.05.

Keywords: Intercultural Competence, Intercultural Communication, Ethnic Group, Buddhist School

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว รวมถึงการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาส่วนมากได้พยายามผลักดันให้สถาบันการศึกษาของตนก้าวสู่ความเป็นนานาชาติ (Internationalization) หรือจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Competence) ในฐานที่เป็นทักษะชีวิต โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้ชีวิตในต่างวัฒนธรรมจะให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด แรงจูงใจและพฤติกรรมในการสื่อสารและอยู่ร่วมกับผู้ที่มีวัฒนธรรมต่างจากตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี [1-2] และที่สำคัญการนำแนวคิดสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาที่มีบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรม [3-4]

ทั้งนี้ บริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสถาบันการศึกษามีหลายลักษณะ โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในหลายพื้นที่ในประเทศไทยมีลักษณะของโรงเรียนพหุวัฒนธรรม เนื่องจากมีนักเรียนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์มาเรียนร่วมกัน และส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีฐานะที่ยากจน พ่อแม่หย่าร้าง หรือเสียชีวิตทำให้ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นพื้นฐานของรัฐได้ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงเป็นโรงเรียนที่เป็นทางเลือกหนึ่ง โดยจัดอยู่ในประเภทของเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 ตั้งอยู่บนพื้นที่วัดหรือธรณีสงฆ์ จัดตั้งโดยเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม จัดการศึกษาให้เฉพาะพระภิกษุและสามเณรเท่านั้น ด้านรูปแบบในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีลักษณะการเรียนการสอนเช่นเดียวกับโรงเรียนรัฐและเอกชนทั่วไป จัดการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ คือ วิชาภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนา [5-6]

บริบทโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา เป็นโรงเรียนที่มีลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน เพราะจังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่คนจากหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งรกรากถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ ส่วนหนึ่งเนื่องจากจากจังหวัดพะเยาเป็นเขตติดต่อชายแดนไทยและลาว จึงเกิดการสร้างครอบครัวข้ามวัฒนธรรม ทำให้เกิดการผสมผสานทั้งความคิด ความเชื่อ ความรู้ ประเพณีและอื่น ๆ ก่อเกิดเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและ ดังนั้นสามเณรนักเรียนที่เข้ามาบวชเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงเป็นบุคคลที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย ก่อให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน นอกจากนี้บริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ยังเป็นบริบทของการมีวัฒนธรรมหลัก ซึ่งก็คือ “พระพุทธศาสนา” เป็นสำคัญ ทั้งยังมีวัฒนธรรมของชุมชนที่สามเณรไปพักอาศัยอยู่ร่วมด้วย ซึ่งแต่ละชุมชนที่สามเณรนักเรียนอาศัยอยู่ก็มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอยู่แล้ว ทั้งวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมชุมชนก็ย่อมจะมีผลต่อคุณภาพ

ชีวิตและความเป็นอยู่ของสามเณรนักเรียน ทั้งนี้สภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดของบุคคลมากที่สุด ย่อมจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ทั้งในด้าน การรับรู้ เจตคติ และสติปัญญาของบุคคล [7-8]

อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการมารวมตัวกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีวิถีคิด วิถีการ หรือสิ่งใหม่เกิดขึ้น ในทางตรงกันข้ามข้อเสียของการมารวมตัวกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ย่อมเกิดอคติทางชาติพันธุ์ และปัญหาการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งเป็นปัญหาต่อการดำรงชีวิต บริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรมก็เช่นกัน เมื่อมีสามเณรนักเรียนจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์มาอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน ทำให้ห้องเรียนที่เป็นห้องเรียนพหุวัฒนธรรมอาจประสบปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ เช่น การล้อเลียนชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ของเพื่อน การถือเอาวัฒนธรรมของตนว่าเหนือว่าวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อื่น การไม่ยอมเล่นกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น โดย สมยศ ปัญญา [9] ได้ศึกษาประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำของกลุ่มชาติพันธุ์มั่งในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มั่งยังรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมมากพอที่จะเข้าไปเป็นส่วนร่วมของการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ นอกกลุ่มชาติพันธุ์ อันเนื่องมาจากความแตกต่างวัฒนธรรม ในขณะที่ปัญหาหลักในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม คือ การปรับตัวของนักเรียนต่างวัฒนธรรม ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมบริบทสังคมวัฒนธรรมใหม่และความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นปัญหาในการเรียนการสอน ทั้งยังเป็นกำแพงขวางกั้นในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและครูกับนักเรียนอีกด้วย [10-11]

ดังนั้น การมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมทั้งด้านของทัศนคติ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกันของสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ โดยสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมเป็นความสามารถของบุคคลในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรม [3, 12] ถือเป็นสมรรถนะที่จำเป็นและสำคัญในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในการอยู่ร่วมกันกับผู้คนที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย โดยการมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมและการสื่อสารในการปฏิสัมพันธ์ต่างวัฒนธรรมเกิดความเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ งานวิจัยของ Okoro and Washington [13] ชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเกิดการเคลื่อนย้ายของกำลังคน (Workplaces) จากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งทำให้เกิดสังคมผสมผสานวัฒนธรรม ส่งผลให้องค์กรทั้งในและนอกประเทศต้องการสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก เพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์ก้าวเข้าสู่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยของ Stier., Dalib et al., Myles และ Idris [14-17] ล้วนชี้ให้เห็นถึงว่าการมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในโลกยุคใหม่(โลกพหุวัฒนธรรม) ทั้งนี้ในการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม มักจะเน้นไปที่การพัฒนาทัศนคติ ความรู้และทักษะ เพราะเมื่อบุคคลมีลักษณะตามองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอกที่สะท้อนจากพฤติกรรมการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมต่างจากตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม นอกจากนี้งานวิจัยของพระครูพนมปริชากร [18] อธิบายว่า อนาคตของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่จะอยู่ได้นั้น ครูและนักเรียนจะต้องเข้าใจพฤติกรรมที่ของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ต้องมีทักษะการวิเคราะห์ การเชื่อมโยงความรู้ใหม่และประสบการณ์เดิม

ด้วยเหตุนี้เพื่อเตรียมพร้อมให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและการอยู่ท่ามกลางความหลากหลายวัฒนธรรม ดังนั้นการดำเนินงานวิจัยนี้นอกจากจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ

ที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของสามเณรนักเรียนในโรงเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมแล้ว ยังทำให้ได้ข้อมูลนำเข้า (Input) สำหรับการพัฒนาแนวทางสร้างเสริมสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของผู้เรียนที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสงบสุขได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ของสามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา

2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ของสามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ที่มีความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ ระดับการศึกษา และระดับประโยคนักธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

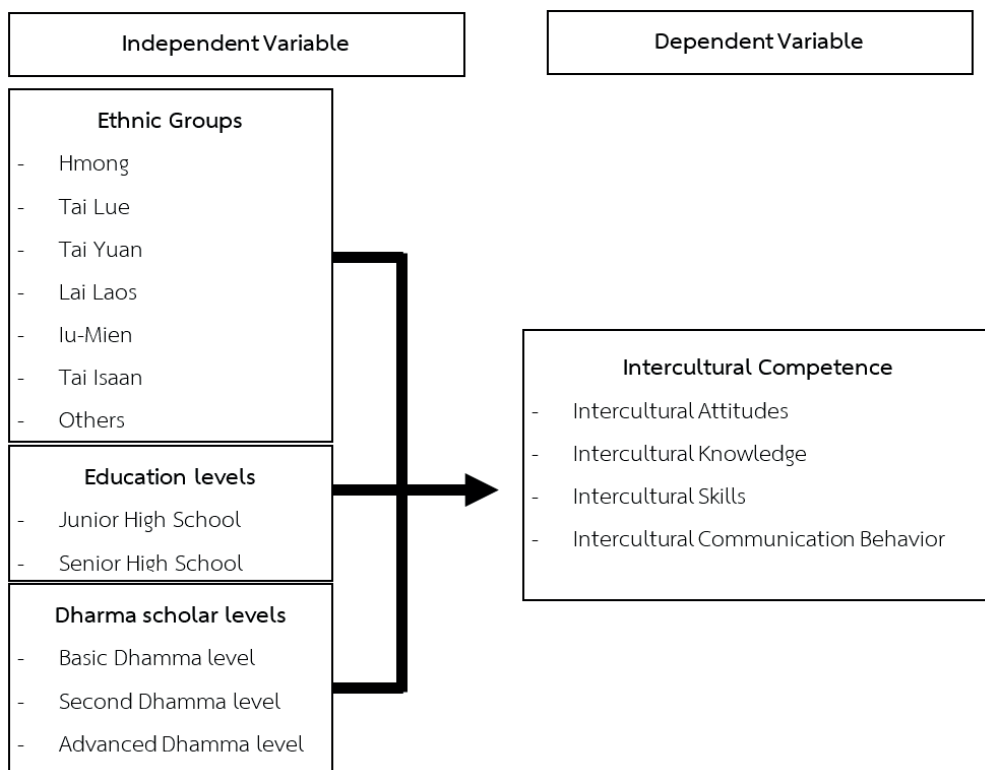

Figure 1 Conceptual Framework

แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.โมเดลปรัมาตสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม (2004)

เดียร์ดอर्फ อธิบายว่า การพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม จะต้องพัฒนาเป็นลำดับขั้น โดยจะเริ่มจากระดับปัจเจกบุคคลหรือทัศนคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทัศนคติการเปิดกว้าง (Openness) การเคารพ

(Respect) และการมีความสนใจใคร่รู้และการแสวงหาความรู้ (Curiosity and Discover) โดยทัศนคติเป็นตัวสนับสนุนในการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้หรือวัฒนธรรมได้ ทัศนคติจึงเป็นพื้นฐานของสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ทั้งนี้ สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมพัฒนาจากระดับปัจเจกบุคคล (The Individual level of Attitudes) สู่ระดับปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ในระดับนี้องค์ประกอบสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมที่สำคัญได้แก่ความรู้ความเข้าใจและทักษะ โดยความรู้ความเข้าใจและทักษะจะช่วยให้บุคคลมีสมรรถนะที่จะก้าวไปสู่อีกระดับหนึ่งของโมเดลระดับต่อมาของแบบจำลองปริมาตรสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมได้แก่ ผลลัพธ์ภายในที่ต้องการ (Desired Internal Outcome) คือ การปรับเปลี่ยนการคิดที่ใช้ในการอ้างอิง (Informed Frame of Reference) และระดับสุดท้ายของแบบจำลองปริมาตรสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมคือ ผลลัพธ์ภายนอกที่ต้องการ (Desired External Outcomes) หรือสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งสามารถประเมินได้จาก “พฤติกรรมและการสื่อสารที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของความรู้ ทักษะ และทัศนคติ” ความเหมาะสม (Appropriation) จะช่วยไม่ให้เกิดความขัดแย้งและเกิดการผิดข้อปฏิบัติระเบียบต่าง ๆ ในวัฒนธรรมอื่น ในขณะที่เดียวกันการมีประสิทธิภาพ (Effective) จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการสื่อสารนั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โมเดลปริมาตรสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของ เดียร์ดอร์ฟฟ์ แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมจากระดับต่ำพัฒนาสู่ระดับสูง [4,19-20]

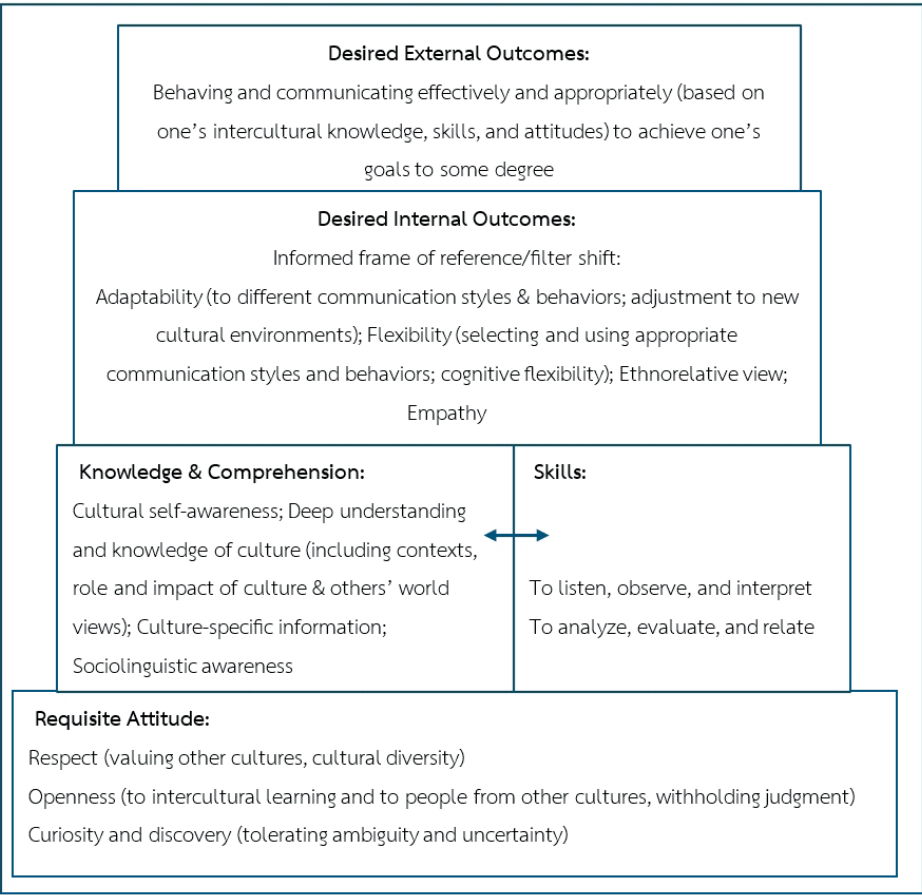

Figure 2 Deardorff's Pyramid Model of Intercultural Competence [12]

2. โมเดลกระบวนการสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม [16]

เดียร์ดอร์ฟ อธิบายว่า ในกระบวนการทำงานของโมเดลนี้ให้ผลลัพธ์ คือ “ประสิทธิภาพ” และ “ความเหมาะสม” ได้มากกว่าโมเดลปิรามิดสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม เพราะโมเดลกระบวนการสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมนี้ ไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบผลลัพธ์ภายในที่ต้องการ (คือ การปรับเปลี่ยนกรอบคิด) เพราะบางครั้งกรอบคิดที่บุคคลมี/เคยมี ได้สร้างกรอบจำกัดของ “ประสิทธิภาพ” และ “ความเหมาะสม” ของบุคคล จึงทำให้ประสิทธิภาพและความเหมาะสมถูกจำกัดอยู่กับทัศนคติและความรู้ความเข้าใจของบุคคล โมเดลกระบวนการสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมและการสื่อสารอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (บนพื้นฐานของทัศนคติ ความรู้ และทักษะ) ในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรม โดยไม่มีกรอบจำกัดด้านกรอบคิดหรือผลลัพธ์ภายในที่ต้องการ เดียร์ดอร์ฟ อธิบายว่า ผลลัพธ์ภายนอกที่ต้องการหรือการมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมก็คือ “ประสิทธิภาพ” และ “ความเหมาะสม” ในการแสดงพฤติกรรมและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยผลลัพธ์จะเกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ [12, 19] ดังนี้

1. บุคคลมี “ทัศนคติ” ได้แก่ การเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่นและคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งจะเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นและคนจากวัฒนธรรมอื่น ไม่ตัดสินโดยปราศจากการคิดรอบคอบ การอดทนต่อความขัดเจนและความไม่แน่นอน ทัศนคติเหล่านี้จะนำไปสู่ “ความรู้และความเข้าใจ” ในด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเข้าใจเหตุผลของการแสดงพฤติกรรมและการวิธีการสื่อสารของตนเองและคนจากวัฒนธรรมอื่นแสดงออก ทั้งนี้วิธีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมได้ดีที่สุดคือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นอกวัฒนธรรมของตนเอง ประกอบกับความสามารถในการทำความเข้าใจวัฒนธรรมหรือบริบทอื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยใช้ทักษะ การฟัง การสังเกต การตีความ การวิเคราะห์ การประเมินและการเชื่อมโยง ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนกรอบคิดของบุคคล อันจะนำไปสู่ ผลลัพธ์ภายนอกที่ต้องการ

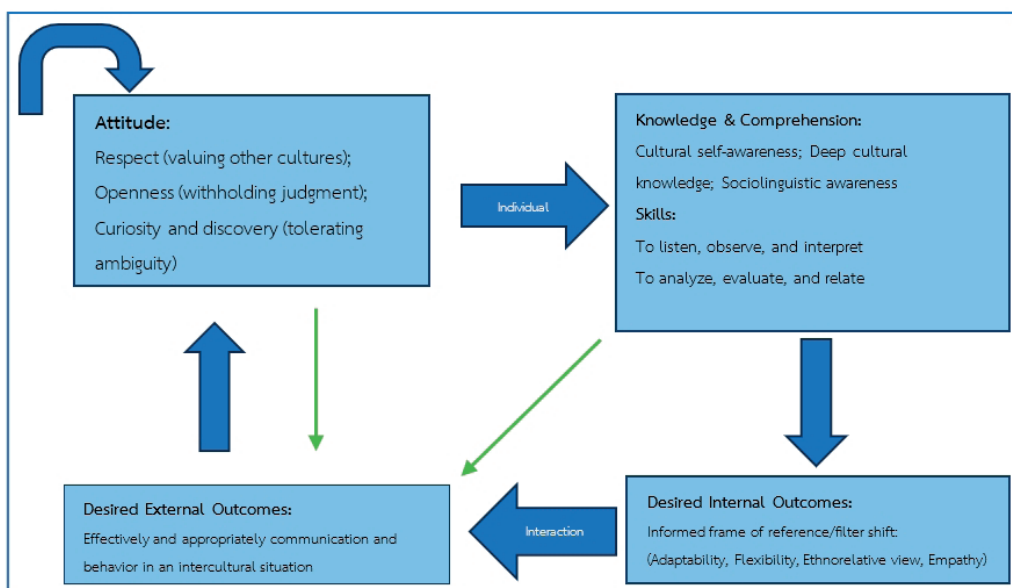

Figure 3 Deardorff's Process Model of Intercultural Competence [19]

1. การที่บุคคลมีเพียง “ทัศนคติที่จำเป็น” “ความรู้ความเข้าใจ” และ “ทักษะ” ก็นำไปสู่ผลลัพธ์ภายนอกที่ต้องการ หรือการมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมได้โดยไม่จำเป็นต้องเกิดผลลัพธ์ภายในที่ต้องการก่อน

2. การที่บุคคลมีเพียง “ทัศนคติที่จำเป็น” ก็สามารถนำไปสู่ การมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมได้โดยไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปตามลำดับ แต่มีข้อสังเกตว่า การมีเพียงทัศนคติเพียงอย่างเดียวจะทำให้เกิดประสิทธิภาพน้อยที่สุด เมื่อเทียบการที่บุคคลที่พัฒนาไปตามกระบวนการของโมเดลปริรามิดหรือตามกระบวนการที่อธิบายไว้ในข้อ 1. เพราะ การมีความรู้ความเข้าใจและทักษะทำให้บุคคลมีความมั่นใจว่าจะสามารถปรับตัวและยืดหยุ่น อันจะนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย** งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มประชากร รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม โดยมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2. พื้นที่และกลุ่มประชากรในการวิจัย

2.1 พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 6 โดยมีนักเรียนเป็นสามเณรนักเรียนในพระพุทธศาสนา

2) เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ ที่มีบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์

3) เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่สามเณรนักเรียนมีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ในการวิจัยมีจำนวน 4 โรงเรียน ฉะนั้นกลุ่มประชากรจึงเป็นสามเณรนักเรียนทั้งหมดในปีการศึกษา 2564 จาก 4 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 397 รูป ได้แก่ โรงเรียนที่ 1 จำนวน 108 รูป โรงเรียนที่ 2 จำนวน 85 รูป โรงเรียนที่ 3 จำนวน 95 รูป และโรงเรียนที่ 4 จำนวน 109 รูป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างข้อคำถามจากวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม แต่ละข้อคำถามได้กำหนดมาตรวัดระดับตามแบบของ Likert's Rating Scale

3.2 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย และตรวจหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา นำผลการตรวจสอบที่ได้รับมาหาค่าสถิติ โดยมีค่าความสอดคล้อง 0.921 ต่อจากนั้นผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นโดยทดสอบเครื่องมือจำนวน 30 ชุด กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยมีค่าอยู่ที่ 0.843 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในระดับดีมาก

4. การพิทักษ์สิทธิของประชากรวิจัย

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของประชากรวิจัย โดยผู้วิจัยหนังสือทำขออนุญาตผู้ปกครองหรือเจ้าอาวาสที่สามเณรนักเรียนสังกัดอยู่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อได้รับการอนุญาตแล้วผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรวิจัยมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธให้ข้อมูลโดยจะไม่เสียผลประโยชน์หรือได้รับผลประโยชน์ใด ๆ การเข้าร่วมโครงการวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ และข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จะถูกรักษาไว้เป็นความลับ มีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นจะเข้าถึงข้อมูลได้และข้อมูลจะถูกทำลายเมื่อการวิจัยนี้เสร็จสิ้น

5. สถิติที่ใช้ศึกษา

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายและนำเสนอในรูปแบบตาราง เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และระดับค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับวัดระดับสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมและการกระจายของข้อมูล

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรต้น คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ระดับการศึกษา และระดับประโยชน์คุณธรรม และตัวแปรตาม คือ สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย ทักษะระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรม ทักษะระหว่างวัฒนธรรม และพฤติกรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของสามเณรนักเรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา จำนวน 4 โรงเรียน และกำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2/2564 ตอบแบบสอบถามงานวิจัยผ่านข้อคำถามคัดกรอง จำนวน 397 รูป คิดเป็นร้อยละ 100 สามารถจำแนกลักษณะทั่วไปของสามเณรนักเรียนได้ดังนี้ **ระดับการศึกษา** พบว่า สามเณรนักเรียนศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มากที่สุด มีจำนวน 242 รูป คิดเป็นร้อยละ 61.00 **กลุ่มชาติพันธุ์** พบว่า สามเณรนักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน มากที่สุด จำนวน 222 รูป คิดเป็น ร้อยละ 55.92 มากที่สุด **ระดับประโยชน์คุณธรรม** พบว่า สามเณรนักเรียนจบการศึกษาในระดับประโยชน์คุณธรรมเอก มากที่สุด จำนวน 177 รูป คิดเป็นร้อยละ 44.60 **อายุ** พบว่า สามเณรนักเรียนที่มีอายุ 14 และ 15 ปี มากที่สุด จำนวน 95 รูปเท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 23.93

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน

Table 1 The average of intercultural competence of novice students

No.	Intercultural Competence	Average	S.D.	Likert Scales
1	Intercultural Competence Behavior	3.63	0.94	High
2	Intercultural Attitudes	3.52	1.02	High
3	Intercultural Knowledge	3.39	1.03	Moderate
4	Intercultural Skills	3.35	0.91	Moderate
Overall		3.47	0.97	High

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =3.47, S.D.=0.97) ประกอบด้วย พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{X}$ =3.63, S.D.=0.94) และทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{X}$ =3.52, S.D.=1.02) อยู่ในระดับสูง ในขณะที่ความรู้ระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{X}$ =3.39, S.D.=1.03) และทักษะระหว่างวัฒนธรรม ($\bar{X}$ =3.35, S.D.=0.91) อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

Table 2 The Hypothesis Testing

Hypothesis	Independent Variable	Dependent Variable	Statistic	P-value
H ₁	Ethnic Groups	Intercultural Competence	One-way ANOVA	Rejected
H _{1.1}	Ethnic Groups	Intercultural Attitudes		.344
H _{1.2}	Ethnic Groups	Intercultural Knowledge		.906
H _{1.3}	Ethnic Groups	Intercultural Skills		.849
H _{1.4}	Ethnic Groups	Intercultural Competence Behavior		.342
H ₂	Education Levels	Intercultural Competence	t-test	Partly Accepted
H _{2.1}	Education Levels	Intercultural Attitudes		.273
H _{2.2}	Education Levels	Intercultural Knowledge		.215
H _{2.3}	Education Levels	Intercultural Skills		.285
H _{2.4}	Education Levels	Intercultural Competence Behavior		.007*

Table 2 The Hypothesis Testing (continued)

Hypothesis	Independent Variable	Dependent Variable	Statistic	P-value
H ₃	Dhamma Scholar Levels	Intercultural Competence		Accepted
H _{3.1}	Dhamma Scholar Levels	Intercultural Attitudes		.004*
H _{3.2}	Dhamma Scholar Levels	Intercultural Knowledge	One-way ANOVA	.004*
H _{3.3}	Dhamma Scholar Levels	Intercultural Skills		.047*
H _{3.4}	Dhamma Scholar Levels	Intercultural Competence Behavior		.004*

* Statistically significant at the 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า สามเณรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน ไม่มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกมิติ สามเณรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความแตกต่างในด้านทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรม และทักษะระหว่างวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามเณรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีความต่างกันในระดับประโยชน์กรรม พบว่ามีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกมิติ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิจัยมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

โมเดลปิรามิดสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม [12] และโมเดลกระบวนการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ของเดียร์ดอर्फฟ์ [16] อธิบายว่าบุคคลที่จะมีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ระหว่างวัฒนธรรมนั้น จำเป็นต้องพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งจะต้องมีทัศนคติที่จำเป็น ความรู้และความเข้าใจ ทักษะ ผลลัพธ์ภายในและภายนอก ตามลำดับ เมื่อพิจารณาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนในแต่ละด้าน พบว่า สามเณรนักเรียนที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน ได้พัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมเป็นไปตามโมเดลปิรามิดสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมและโมเดลกระบวนการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งอธิบายได้ว่า สามเณรนักเรียนได้ผ่านกระบวนการกล่อมเกลางานสังคม เกิดการซึมซับวัฒนธรรมสังคมใหม่ สอดคล้องกับที่วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา [21] อธิบายว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งอยู่ในสถานการณ์หรือสถานที่ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ย่อมจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หรือสถานที่นั้น ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการดำรงชีวิต

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าในด้านทัศนคติซึ่งเป็นฐานแรกของปิรามิดสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม [12] สามเณรนักเรียนมีทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ในระดับสูง โดยเฉพาะในประเด็นสามเณรตระหนักว่าภาษาเป็นเอกลักษณ์สำคัญของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ การมีเพื่อนที่มาจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่ดี ชื่นชมเมื่อได้ยินเพื่อนพูดภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของเขาเอง การไม่รู้สึกรำคาญเมื่อเพื่อนใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของเขาเอง สะท้อนให้เห็นว่าสามเณรนักเรียนเคารพความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Susana Pinto [22] การมีทัศนคติที่เปิดกว้าง เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม และสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของเดียร์ดอर्फ [16] ที่ว่าการที่บุคคลมีเพียง “ทัศนคติที่จำเป็น” ก็สามารถนำไปสู่การมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมได้ [20]

องค์ประกอบในขั้นต่อมาตามโมเดลปิรามิดโมเดลสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม คือความรู้ระหว่างวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า สามเณรนักเรียนมีความรู้ระหว่างวัฒนธรรมในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นสามเณรนักเรียนสามารถช่วยแนะนำให้เพื่อนในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเข้าใจได้ว่า ควรปฏิบัติตัวอย่างไรต่อเพื่อนนักเรียนต่างกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้เป็นเพื่อนกันได้ และการที่เพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์แสดงพฤติกรรมที่เราไม่คุ้นเคยเป็นเพราะว่าแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีวิธีการแสดงออกต่อเรื่องเดียวกันไม่เหมือนกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สามเณรนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรม ทั้งบทบาท หน้าที่ ตลอดจนถึงบริบทของวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม

ทักษะระหว่างวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า สามเณรนักเรียนมีทักษะระหว่างวัฒนธรรมในระดับปานกลาง โดยสามเณรนักเรียนมีทักษะด้านการสอบถามข้อสงสัยจากเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ สามเณรนักเรียนสามารถเรียนรู้ ด้วยการฟัง สังเกต ตีความ วัฒนธรรมของเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามเณรนักเรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเข้าใจ ซึ่งทักษะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

สำหรับผลการวิจัยในด้านพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมพบว่า สามเณรนักเรียนมีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน อธิบายความคิดเห็นของตนเอง โดยไม่มีการใช้กำลัง สามเณรนักเรียนสามารถปฏิบัติกับเพื่อนทุกคนเหมือนกันและสามเณรนักเรียนไม่ใช้คำพูดเหยียดหยามหรือล้อเลียนเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสามเณรนักเรียนสามารถสื่อสารกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์และมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในห้องเรียนได้ สอดคล้องกับโมเดลกระบวนการสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมที่ได้อธิบายว่า เมื่อบุคคลมีทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรมและทักษะระหว่างวัฒนธรรมแล้ว ย่อมปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิงโดยอัตโนมัติ เมื่อผลลัพธ์ภายในเกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติแล้ว จะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ภายนอกหรือที่เรียกว่าสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมตามลำดับ

2. สามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมไม่ต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อาจมีความเป็นไปได้ว่าการระบุกลุ่มชาติพันธุ์ของสามเณรนักเรียน เป็นการระบุตามลักษณะภาษาที่ใช้ในครอบครัว สังคมที่อาศัยอยู่หรือหมู่บ้าน โดยที่สามเณรนักเรียนบางส่วนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แท้ คือพ่อแม่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน แต่ก็มีสามเณร

นักเรียนบางส่วนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผสมผสานข้ามวัฒนธรรม มีบางส่วนที่เติบโตจากพื้นที่บริบทกลุ่มชาติพันธุ์อื่น สามเณรนักเรียนจึงไม่สามารถระบุกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน โดยงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ อังสิทธิพนพร [23] อธิบายว่า การที่บริบทสังคมโลกเปลี่ยนไปส่งผลกระทบให้คนรุ่นใหม่ไม่ทราบถึงที่มาของตนเอง รวมไปถึงบรรพบุรุษด้วย จึงทำให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มจางหายไป ดังนั้นคนรุ่นใหม่จึงไม่ทราบว่าตนเองแท้จริงเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใด

ประการที่สอง เมื่อสามเณรนักเรียนเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา สามเณรนักเรียนต้องมาอาศัยอยู่รวมกันในวัด ซึ่งมีสามเณรกลุ่มหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมด้วย โอกาสที่สามเณรนักเรียนได้ทำกิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในและนอกห้องเรียนจึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน เกิดการถ่ายทอด รับรู้ และสร้างบรรทัดฐานใหม่ในสังคมเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ ดังที่งานวิจัยของณัฐโรจน์ มหายศ และ วรินธร แจ้งโรจน์ [24] อธิบายว่า ปัจจุบันชาวปัลลิกก็ต้องที่มีบรรพบุรุษจากหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทย กลุ่มชาติพันธุ์เมียนมาร์ กลุ่มชาติพันธุ์มอญและกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ได้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม จึงทำให้เกิดรับและถ่ายทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จนหลอมรวมเป็นวัฒนธรรมอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณาจากบริบทของสามเณรนักเรียนแล้ว แต่ละรูปอายุยังไม่มากและยังไม่ได้ซึมซับเอาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองมาอย่างลึกซึ้ง จึงเป็นการง่ายที่จะละลายความเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เดิมของตน เพื่อเข้าร่วมกับกลุ่มใหม่และสร้างบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกันได้ในวัดอย่างมีความสุข

เหตุผลประการสุดท้าย การมาอยู่ภายใต้วัฒนธรรมองค์กรคือ ผู้บริหารและคณะครูส่วนมากก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนและโรงเรียนก็ตั้งอยู่ในบริบทชุมชนของชาวไทยวนด้วย ทำให้วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน นอกจากนี้ระบบวัฒนธรรมองค์กรก็ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาเพราะผู้บริหารคณะครูส่วนมากก็เป็นบรรพชิต เมื่อเข้ามาศึกษาในโรงเรียนแล้วย่อมเกิดกระบวนการกล่อมเกลாதงทางสังคมทั้งทางตรง (เช่น เรียนรู้จากวิชาภาษาล้านนา และประเพณีวัฒนธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น) และทางอ้อม (เช่น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวันผ่านครูและเพื่อน) หล่อหลอมรับเอาวัฒนธรรม รวมทั้งระบบคิดไปด้วย เมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นชิน จึงก่อให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมพื้นถิ่น สอดคล้องกับผลวิจัยครั้งนี้ในประเด็น สามเณรนักเรียนต้องการเรียนรู้และพูดภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ของเพื่อน มีความรู้คำพูดใดหรือคำพูดแบบใดที่แสดงการดูถูกเหยียดหยามต่อเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถใช้คำในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของเพื่อนอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และเปลี่ยนแปลงตัวเองในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้เกิดความ ซึ่งแนวคิดการปรับตัวด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของ Kim [8] ได้อธิบายว่า สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากความคุ้นชินเดิม บุคคลจะปฏิสัมพันธ์กับคนพื้นถิ่นและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เพื่อความเป็นผาสุกในการดำเนินชีวิต ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ทั้งนี้ระดับของการปรับตัวเข้าจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลด้วย

3. สามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ด้านทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรมและทักษะระหว่างวัฒนธรรม ไม่ต่างกัน แต่มีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า สามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จังหวัดพะเยา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ด้านทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรมและทักษะระหว่างวัฒนธรรม ไม่ต่างกัน แต่มีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่างกัน นักวิชาการด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมส่วนมาก เน้นไปที่ความแตกต่างของการศึกษาหรือภูมิหลังการศึกษา ว่าเป็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมเชิงประจักษ์ชัดเจน เพราะการศึกษาทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิต เช่น ผลการวิจัยของ จูติมา ชูใหม่ [25] อธิบายว่า นักเรียนที่มีความต่างด้านอายุและระดับการศึกษาจะมีลักษณะความคิดเห็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือนักเรียนที่มีอายุมากกว่า จะมีความคิดมีเหตุผล รอบคอบ ลึกซึ้ง มากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยหรือเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากบริบททางสังคมวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนแล้ว ถึงแม้สามเณรนักเรียนจะแตกต่างกันในระดับการศึกษา คือมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย แต่มีช่วงระยะห่างกันไม่มาก ประกอบกับสามเณรนักเรียนยังได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันตลอดเวลาทั้งในและนอกห้องเรียน จึงอาจทำให้มุมมองต่อโลกของสามเณรเป็นไปในทางเดียวกัน ฉะนั้นระดับการศึกษาจึงทำให้เกิดทัศนคติ ความรู้และทักษะระหว่างวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน เช่น มีความชื่นชมยินดี รู้สึกเห็นอกเห็นใจและสนุกสนานสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของเพื่อน เข้าใจในวัฒนธรรมของตนและเข้าใจในวัฒนธรรมของเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเพื่อนและมีทักษะในการจดจำศัพท์ใหม่ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

ประการที่สอง เนื้อหาวิชาเรียน ซึ่งนำหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นฐานในการเรียนการสอน และยังได้นำเอาหลักสูตรจากมหาเถรสมาคมมาใช้อีกด้วย ดังนั้นเนื้อหาวิชาเรียนในหลักสูตรปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจึงเน้นไปที่วิชาทางพระพุทธศาสนามากกว่าหลักสูตรวิชาทั่วไป ซึ่งเนื้อหาวิชาทางพระพุทธศาสนาเหล่านั้นนำเอาแนวคิด คุณธรรม จริยธรรม แนวคิดเกี่ยวกับชีวิตจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลักในการเขียนบทเรียนเพื่อเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา [6] จึงทำให้ทัศนคติ ความรู้และทักษะของสามเณรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน งานวิจัยของ คาร์วันต์ รักสัตย์ [26] อธิบายว่า อิทธิพลทางพระพุทธศาสนาส่งผลต่อจิตใจของบุคคล บุคคลมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเพียงใด ย่อมส่งผลเชิงบวกต่อจิตใจมากขึ้นเท่านั้น บริบทของสามเณรนักเรียนย่อมได้รับอิทธิพลความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เพราะนอกจากจะเป็นนักบวชโดยตรงแล้ว ยังเป็นผู้เรียนรู้และเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาอีกด้วย หลักธรรมคำสอน ความเชื่อ ความรู้สึก สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ ย่อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมิติทางจิตใจ ซึ่งจะปรับเปลี่ยนทัศนคติและมุมมองต่อโลกและต่อเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ของสามเณรนักเรียน เห็นได้จากผลวิจัยที่พบว่า สามเณรนักเรียนรู้สึกชื่นชม เมื่อได้ยินเพื่อพุทธภาษากลุ่มชาติพันธุ์ รู้สึกเห็นใจที่เพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ถูกรังเกียจ ไม่มีคนอยากคบหาด้วยและไม่ใช้คำพูดที่ดูถูกเหยียดหยาม ล้อเลียนเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ระดับการศึกษาของสามเณรนักเรียนที่ต่างกันมีผลทำให้พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่สามเณรนักเรียนมีทัศนคติ ความรู้และทักษะระหว่างวัฒนธรรมไม่ต่างกันไม่ได้หมายความว่าสามเณรนักเรียนไม่มีทัศนคติ ความรู้และทักษะระหว่างวัฒนธรรม แต่การที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงและปานกลาง ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ทั้งนี้พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้น เป็นเรื่องของการแสดงออกที่บางครั้งก็เป็นผลมาจากจิตใต้สำนึก ดังที่ ต้องรักจิตบรรเทา [27] อธิบายว่า จิตใต้สำนึก คือ จิตที่สะสมประสบการณ์ความรู้สึกและเก็บกดไว้ไม่แสดงออกมา เพราะมีการครอบงำจารีตประเพณีและวัฒนธรรมซัดกันเอาไว้ และเมื่อเวลาผ่านไปบางครั้งจิตที่เก็บสะสมไว้อาจ

แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ปราศจากการฉกฉวยเพราะแรงเก็บกดภายใน การปรับตัวให้เข้ากับบริบทใหม่เพื่อให้เข้ากับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามเณรนักเรียนจึงจะต้องสวามิภักดิ์ เพื่อหาจุดร่วมให้เข้ากับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์และให้ได้รับการยอมรับในสังคม อคติ การตีตราต่าง ๆ ที่เคยได้รับมา จึงถูกจืดได้สำนึกจำกัดไว้ด้วยบรรทัดฐานของสังคมใหม่ แต่เมื่อเวลาผ่านไปบางครั้งจิตใต้สำนึกที่สะสมการตีตรา อคติทางกลุ่มชาติพันธุ์หรือการเป็นผู้เหนือกว่าบุคคลอื่นก็แสดงออกเชิงพฤติกรรม ในลักษณะที่ไม่รับฟังความเห็นจากเพื่อนบ้าง น้อยใจและไม่ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์บ้าง หรือล้อเลียนกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อนบ้าง ซึ่งมีผลทำให้พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม Kim [8] อธิบายว่า ทักษะ ทักษะ การรู้และทักษะ เป็นการสื่อสารในมิติของบุคคลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลที่เข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจและตอบสนองเป็นการแสดงออกเชิงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้เจ้าบ้านเข้าใจความหมายที่จะสื่อสาร ซึ่งในข้อนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับสามเณรนักเรียน คือ ทักษะ การรู้และทักษะ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เป็นมิติของการสื่อสารภายในสังคม จะต้องปฏิสัมพันธ์ทางตรงกับบุคคลที่ต่างจากวัฒนธรรมของตน ช่วยให้เกิดแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ซึ่งจะช่วยให้ซึมซับวัฒนธรรมของเจ้าบ้านได้ดีขึ้น ทั้งนี้ จะต้องอาศัยเวลาและปัจจัยส่วนบุคคลของแต่ละคนด้วย

4. สามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่มีระดับประโยชน์คุณธรรมต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดพะเยา ที่มีระดับประโยชน์คุณธรรมต่างกัน มีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ทั้งด้านทักษะ ทักษะระหว่างวัฒนธรรมและพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่างกัน เพราะในแต่ละระดับของประโยชน์คุณธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยนักธรรมตรี-โท-เอก มีความแตกต่างกันในเรื่องของเนื้อหาที่นำมาใช้สอน สามเณรนักเรียนได้เรียนประโยชน์คุณธรรมในระดับต่าง ๆ ทั้งยังมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เช่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ในภาษาของเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ได้อย่างสนุกสนานสามารถบอกได้ว่ากริยาท่าทางแบบใดของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองแตกต่างจากเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกันกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์จะยอมรับฟังความเห็นของเพื่อนและอธิบายความเห็นของตนให้เพื่อนฟัง ช่วยกันแก้ปัญหา โดยไม่มีการใช้กำลัง ไม่มีปัญหาทะเลาะหรือชกต่อยกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งยังปฏิบัติต่อกันโดยไม่มีการแบ่งพวกกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียน ซึ่งอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าสามเณรนักเรียนมีสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรม ในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ ฉะนั้นระดับประโยชน์คุณธรรมจึงส่งผลต่อการพัฒนาทัศนคติระหว่างวัฒนธรรม ความรู้ระหว่างวัฒนธรรม ทักษะระหว่างวัฒนธรรมและพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของเดียร์คอฟฟ์ [16] นอกจากนี้งานวิจัยของ Zhou [28] พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีส่วนช่วยให้บุคคลลดอคติทางวัฒนธรรมและสามารถสร้างเสริมให้บุคคลมีความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย ภูคหิน และคณะ [29] อธิบายว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นจะต้องใช้หลักธรรมสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นธรรมของการอยู่ร่วมกัน ประกอบด้วย 6 ประการ คือ 1) เมตตาการุณยธรรม คือการกระตือรือร้นเมื่อมีปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไข มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2) เมตตาโมกขธรรม คือ ความเสียสละ รู้จักคำนึงถึงผล

ประโยชน์ของส่วนรวม 3) เมตตาวีกรรม คือ พุดจาสุภาพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 4) สาธารณโภคี คือ มีน้ำใจเพื่อสังคม 5) สีสลสาสามัญญตา คือ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบที่สังคมวางไว้ และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา คือ มีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น หลักธรรมนี้จะช่วยให้สังคมที่เป็นพุทธวัฒนธรรม อยู่ด้วยกันได้อย่างสันติสุข

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะของงานวิจัย

1. ข้อจำกัด

จากการทำวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรูปแบบสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมที่ให้ข้อมูลโดยสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี อาจมีข้อมูลบางอย่างไม่ได้กล่าวถึงโดยละเอียด ด้วยเหตุผลประเด็นด้านความอ่อนไหว นอกจากนี้ตามที่ระบุข้างงานวิจัยชิ้นนี้พื้นที่วิจัยคือ บริบทของจังหวัดพะเยา ไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ หรือคนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อยู่ในประเทศไทยได้ ยังมีบริบทอื่น ๆ ที่อาจให้ผลการวิจัยในการศึกษาที่แตกต่างออกไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการศึกษาวิจัยเพื่อเติมเต็มและขยายฐานองค์ความรู้ในเรื่องสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมหรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมต่อไปในอนาคต ผู้มีวิจัยมีมุมมองนำเสนอ ดังนี้

- 1) ศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้โมเดลด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นฐานในการวิเคราะห์สมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมหรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของสามเณรนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
- 2) ศึกษา ประเด็นการครอบงำและการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมหรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม
- 3) ศึกษาความเหมือน ความซับซ้อน ความหลากหลาย และความแตกต่าง ของสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมหรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย
- 4) ศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะระหว่างวัฒนธรรมหรือการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

Reference

- [1] Ramirez, R. E. (2016). Impact On Intercultural Competence When Studying Abroad and The Moderating Role of Personality. *Journal of Teaching in International Business*, 27, 88-105. <https://doi.org/10.1080/08975930.2016.1208784>.
- [2] Wolff, F., & Borzikowsky, C. (2018). Intercultural Competence by International Experiences? An Investigation of The Impact of Educational Stays Abroad on Intercultural Competence and Its Facets. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 49(3), 488-514. <https://doi.org/10.1177/0022022118754721>.
- [3] Opassatian, K., Polsaram, A., & Kaemkate, A. (2020). Development of Intercultural Competency Indicators of Faculty in International Program. *Saengtham College Journal*, 12(2), 50-67.

- [4] Deardorff, D. K. (2015). How to Assess Intercultural Competence. In Zhu Hua (Ed), *Research Methods in Intercultural Communication: A Practical Guide*, (pp.120-134). Wiley-Blackwell.
- [5] Subcommittees for The General Buddhist Education. (2014). *Manual for the General Buddhist Education*. (1st ed.). National Office of Buddhism Press. <https://www.onab.go.th/th/ebook/category/detail/id/1/iid/94>. (in Thai)
- [6] Committees for the General Buddhist Education. (2015). *General Buddhist Educational Curriculum B.E. 2558 (A.D. 2015) According to The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D.2008), Buddhism and Pali Language Subject Area*. (in Thai)
- [7] Jandeang, B. (2019). Factors Affecting Drug Risk Behavior of Secondary School Students in The Boundary Area of the Mekong Basin. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, 14(3), 424-432. (in Thai)
- [8] Kim, Y. Y. (2001). *Becoming Intercultural: An Integrative Theory of Communication and Cross-Cultural Adaptation*. Sage Publications.
- [9] Panyamak, S. (2023). Reducing Social Inequality Among Hmong Ethnic Groups in Chiang Kham District, Phayao Province. *The Journal of Research and Academics*, 6(1), 91–104. <https://doi.org/10.14456/jra.2023.8> (in Thai)
- [10] Alsubaie, M. A. (2015). Examples of Current Issues in The Multicultural Classroom. *Journal of Education and Practice*, 6(10), 86-89.
- [11] Chouari, A. (2016). Cultural Diversity and The Challenges of Teaching Multicultural Classes in The Twenty-First Century. *Arab World English Journal*, 7(3), 3-17. [https:// dx.doi.org/10.24093/awej/ vol7no3](https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol7no3)
- [12] Deardorff, D. K. (2004). The Identification and Assessment of Intercultural Competence as A Student Outcome of International Education at Institutions of Higher Education in The United States [*Unpublished* doctoral dissertation]. North Carolina State University, Raleigh.
- [13] Okoro, A. E., & Washington M. C. (2012). Workforce Diversity and Organizational Communication: Analysis of Human Capital Performance and Productivity. *Journal of Diversity Management (JDM)*, 7(1), 57-62. <https://doi.org/10.19030/jdm.v7i1.6936>
- [14] Stier, J. (2006). Internationalization, Intercultural Communication and Intercultural Competence. *Journal of Intercultural Communication*, 11, 1-9. <https://doi.org/10.36923/jicc.v6i1.422>
- [15] Dalib, Y., Harun, M., Yusof, N., & Ahmad, M. K. (2019). Exploring Intercultural Competence Among Students in Malaysian Campuses. *Malaysian Journal of Communication*, 35(1), 1-16. <https://doi.org/10.17576/JKMJC-2019-3501-01>

- [16] Myles, J. M. (2019 August 28). *Developing Intercultural Competence*. <https://www.edcan.ca/articles/developing-intercultural-competence/>
- [17] Idris, M. M. (2020). Assessing Intercultural Competence (IC) of State Junior High School English Teachers in Yogyakarta. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, 9, 628-636. <https://doi.org/10.17509/ijal.v9i3.23213>
- [18] Phrakruphanomprechakon. (2018). The Scenario of General Buddhist Scripture School during A.D. 2015-2024. *Sripatum Chonburi Journal*, 16(1), 202-214. (in Thai)
- [19] Deardorff, D. K. (2006). Identification And Assessment of Intercultural Competence as A Student Outcome of Internationalization. *Journal of Studies in International Education*, 10, 241-261. <https://doi.org/10.1177/1028315306287002>
- [20] Doungphummes, N. (2022). Handout: Intercultural communicative competence [Unpublished manuscript]. Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University. (in Thai)
- [21] Wongpinunwatana. W. (2019). Thai Language Usage in Cross-Cultural Communication Process of Foreigner Students. *Journal Of Language, Religion and Culture*, 8(2), 1–15. (in Thai)
- [22] Pinto, S. (2018), “Intercultural Competence in Higher Education: Academics’ Perspectives”, *On the Horizon*, 26(2), 137-147. <https://doi.org/10.1108/OTH-02-2018-0011>
- [23]. Ungsitipoonporn, S. (2014). Revitalization of Indigenous Hakka Food: Challenges in Adversity. *Silpakorn University Journal*, 34(3), 43-64. (in Thai)
- [24] Mahayot, N., & Jangroj, V. (2022). Intercultural Communication of Pilok E Tong. *Interdisciplinary Social Sciences and Communication Journal*, 5(4), 36–45. <https://doi.org/10.14456/issc.2022.23>. (in Thai)
- [25] Chumai. T. (2019). Growth And Development of Early Childhood. *Hua Hin Medical Journal*, 1(2), 18–33. (in Thai)
- [26] Raksat. D. (2014). The Effect of Buddhist Characteristics on Psychological Well-Being of A adolescents in Holistic Mind Development for Youth Project of The Young Buddhists Association of Thailand Under Royal Patronage: The Mediating Roles of Sense of Coherence [Master’s Thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- [27] Jitbantao. T. (2017). Psychoanalytic Theory of Personality. *School of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University*, 10(2), 275-284. (in Thai)
- [28] Zhou, V. X. (2022). Engaging non-essentialism as Lived Wisdom: A Dialogue Between Intercultural Communication and Buddhism. *Language and Intercultural Communication*, 22, 294-311. <https://doi.org/10.1080/14708477.2022.2046768>

- [29] Phukhothin. U., Pratoomkaew. S., Saichart. T., & Intawee. P. (2022) Multiculturalism: Coexistence of Community-Based on the Buddhist Integration of Sāraṇīyadhamma. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(5), 2313-2323. (in Thai)